cyan magenta yellow black File: P.7

خەبات
www.xebat.net
پێنج شەممە 2017/8/10 ژمارە (5327)

خەبات XEBAT

لە ناوچە کوردستانییەکانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێم

خورماتوو و داقوق

بروا ڕەمەزان ساڵەیی

لە میانەی نزیکبوونەوەی خەڵکی کوردستان لە بڕیاردانی سەربەخۆیی کوردستان و سەپاندنی ئیرادەی خۆی لە پڕۆسەی ریفراندۆم لە رۆژی 25ی ئەیلوولدا بە ناوچە کوردستانییەکانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێمیشەوە. حکومەتی ناوەندی بەغداوە ناوچە کوردستانیەکانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێمی کوردستانی لە هەموو روویەکەوە نابەدی و پەراوێز خستووە، بەتایبەت لە لایەنی خزمەتگوزاری شارستانی و کۆمەڵایەتی و کوشتوکاڵ و تەندروستی، هەروەها لە رووی هێمنی و ئارامی و سەربازی بە تەواوەتی ئەم ناوچانە پشت گوێ خراون. ئەمە لە لایەک، لە لایەکی دیکەوە ماوەیەکە (داعش) بەچڕی هێرش دەکاتە سەرسەنگەرەکانی پێشمەرگە لە هەردوو میحوەری داقوق و دوز، بەڵام پێشمەرگەکان بە توندی وەڵامیان دەدەنەوە، ئەمەش دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی کە حکوومەتی ناوەن لە رووی ئەمنی و سەربازی ئەو دەڤەرانەی پشت گوێ خستووە و چاوپۆشی لێ دەکات، هەروەها (داعش) تاکو ئێستا شارۆچکەی حەویجەیان بە دەستەوە ماوە کە هاوسنوورە لەگەڵ هێزەکانی پێشمەرگە و حکومەتی عێراق ئازادکردنی حەویجەی دواخستووە بۆ کاتێکی نادیار، لەم رووەوە خەڵکی دەڤەرەکە و پێشمەرگە دواخستنی ئازادنەکردنی حەویجە بە مژارێکی نامۆ و مەترسیدار دەزانن و پێدەچێ ئەم دواخستنە لەمەو دوا بکرێتە کارتێکی سیاسی. ئینجا بۆ ئەوەی لە نزیکەوە ئاشنای رەوشی میحوەری دوز و داقووق بین، رۆژنامەی خەبات بە چاکی زانی سەردانێکی ئەو دەڤەر و میحوەرە بکات و لە لە گەڵ پێشمەرگەی گیان لەسەر دەستەکان رەوشەکەی تاوتۆ کرد.

عەمید سەرحەد قادر

ئاراز عەبدولقادر

دکتۆر ئەمیر خوداکەرەم

شەلال عەبدول

عەقید پۆلا ئەحمەد

رەوشی ئیداری دوز و داقوق

عەمید سەرحەد قادر بەڕێوەبەری پۆلیسی قەزاوناحیەکانی کەرکوک بەخەباتی گوت: پێشتر لەو ناوچانە دامەزراندنی پۆلیس بە رێژە بوو، کورد لە سەدا 42بوو عەرەب سەدا 50 بوو، هەروەها تورکمانەکان و کلدوئاشوریش رێژەیان، بەڵام دواتر ئەو رێژەیە نەماو دامەزراندنی دیکە دەستیپێکرد هەرکەسێک مەبەستی بوایە دەچوو پێشکەشی دەکرد هەندێک شوێن رێژەی کورد زۆرترە هەندێک شوێن عەرەب زۆرترەو هەندێک شوێنیش تورکمان، ئێستا حەویجە عەرەب زۆرترە، تازە تورکمان زۆرترە، داقوقیش کوردوعەرەب و تورکمانە، ناوشاریش بەو شێوەیە، بەداخەوە دواتر رێژەکەش تێکچو و چوار ساڵە هیچ پۆلیسمان بۆ دانەمەزراوە، تا ئێستا زیاتر لە 700 پۆلیسمان شەهید بووە کە 315 یان هی ئێمەیە وەک پۆلیسی قەزاو ناحیەکان، کۆمەڵێک پۆلیسمان چوون بۆ دەرەوەی وڵات کۆمەڵێک وازی هێناوە کۆمەڵێک خانەنشین بووە، نەمانتوانیوە کەس دابمەزرێنین داوامانکردووە کە لەشوێن ئەوانەی وازدەهێنن خەڵکمان بۆ دابمەزرێنن، بەڵام بەهۆی ئەم شەڕەی داعشەوەو بودجە نییەو بارودۆخ خراپە نەیانکردووە، لە 2005وە یەک ئەفسەری کورد نەهاتۆتە ناو کەرکوکەوە لەبەر ئەوەی کورد کەمتر چوونە ئەکادیمی بەغداو لەوێ پێشکەشی دامەزراندن بکەن، بەڵام عەرەب وتورکمان چوون، داوامانکردووە لە وەزارەتی ناوخۆی هەرێم و وەزارەتی ناوخۆی بەغدا کە کۆمەڵێک ئەفسەری کوردمان لە ئەکادیمیەکانی کوردستان بۆ دامەزرێنن لەبەر ئەوەی کورد ناتوانێ بچێتە بەغدا، بەڵام ئەویش هەر ڕاگیراوە بەهۆی ئەم بارودۆخەوە."

دکتۆر ئەمیر خوداکەرەم قایمقامی قەزای داقوق بە خەباتی گوت:" 1170 ڕووبەری قەزاکەمان کیلۆمەتردووجایە، غێدە کە ناحیەی عەهدی پێدەڵێن پێش پرۆسەی ئازادی عێراق سەربە قەزاکەمان بوو، بەڵام دواتر نوێنەکرایەوەو هەر ماوە، هەروەها ناحیەکانی تازەو ڕەشادو لەلایەنی ئیداریەوە سەر بە کەرکوکن، بەڵام دادگایان لای ئێمەیە، خۆی قەزاکەمان 100 هەزار کەس دەبن، 98 گوندی هەیەو 25 گوندی تا ئێستا بەدەست داعشەوە ماون و 40 گوندیشی لەلایەن پێشمەرگەوە ئازادکراون، کورد 40% دانیشتوانی دەبێت، عەرەب 32% دەبێت، تورکمان 28% دەبێت، ئەمنیەتی ناو شار لە دەستی ئاسایش و پۆلیسەو هەروەها سەنگەرەکانی پێشەوەش بە دەستی پێشمەرگە قارەمانەکانەوەیە، جگە لەوەش فەوجێکی حەشدی تورکمانی هەیە کە هیچ ئەرکێکیان لە ئەستۆ نییەو لە بارەگاکەیان دانیشتوون بێ کێشە، پەیوەندی نەتەوەکان لەم قەزایە ئاساییەو هیچ کێشەیەکمان نییەو هەموو نەتەوەکان سوپاسی پێشمەرگە دەکەن کە دەیانپارێزێ."

شەلال عەبدول، قایمقامی قەزای دوزخورماتوو بە خەباتی گوت: دوز خورماتوو لە ناوەڕاستی ساڵی حەفتاکان سەربە کەرکووک بووە، دواتر لەسەر کەرکووک لادراوەو گوستراوەتە سەر پارێزگای سەلاحەدین، لە ئەسڵدا قەزاکەمان چوار ناحیەی هەبووە، (نەوجوول و قادر کەرەم و سلێمان بەگ و ئامرلی)، بەڵام لە شاڵاوە بەدناوەکەی ئەنفال (نەوجول و قادرکەرەم)یان لاداوە، ئێستا بووە بە دوو ناحیە ئەوانیش ئامرلی و سلێمان بەگە، ناحیەی ئامرلی 45 گوندن، ناحیەی سلێمان بەگ 11 گوندە، 9 گوندیش سەربە قەزاکەن، واتە کۆی گشتی 65 گوندە، کۆی گشتی دانیشتوانی شارەکە 185هەزار کەسن، رێژەی کورد زۆرن کە 51%ی کوردە، 29% تورکمانە، 20% عەرەبە، ئەرکی پاراستنی لە ئەستۆی پێشمەرگەدایە، لە رووی یاسایشەوە ئاسایش و پۆلیس ناو شار دەپارێزن، هەروەها چەند خاڵێکی پێشمەرگەش ناو قەزاکە هەیە، جگە لەوەش شەش فەسیلی حەشدی شەعبی هەیە کە پێکهاتووە لە عەسایب ئەلحەق و کەتائیب حزب ئەلا و سەرایا سەلام و باڵی بەدری سەربازی و خراسانی و کەتائیب ئیمام عەلی، کوردو عەرەب زۆر دڵخۆشن کە پێشمەرگە پارێزگارییان لێدەکات، هەروەها هەندێکی تورکمان کە دڵسۆزن و حەزیان لە کێشە نییە ئەوانیش دڵخۆشن بە بوونی پێشمەرگە لەو ناوچەیە، هەندێک توندڕەوی تورکمانیش هەیە، دەبێت ئەوە بزانیین هەتا پێشمەرگە لەو ناوچەیە نەبوو رۆژانە تەقینەوە هەبوو بەڵام پاش هاتنی پێشمەرگە تەقینەوە نەماوە، پێشمەرگە سەرو ماڵی خەڵک بێ جیاوازی دەپارێزێ، بە درێژایی سەنگەرەکان لە رووبەرووبوونەوەدایە لەگەڵ تیرۆریستان، 70% سەنگەرەکانی دوزخورماتوو بەدەستی پێشمەرگەوەیە، ئەگەر چی داعش زوو زوو هێرش دەکات بەڵام بە شکستخواردووو گەڕاوەتەوە، هەندێک حالەتی ڕفاندن هەیە کە چەند هێزێک ئەو کارە دەکەن و ئەوانیش ناسراون، ئێمە لەو شارە کەمی پۆلیسی کوردمان هەیە ئێمە پێویستیمان بە 300 پۆلیسی کورد هەیە بۆ ئەوەی یەکسان بن لەگەڵ پۆلیسی عەرەب و پۆلیسی تورکمان، من چوومە بەغدا بۆ ئەو مەسەلەیە بەڵام بەغدا ئیش بۆ کورد ناکات و بە دەیان جاریش بە ئەوانمان گوتووە بەڵام هیچ بۆ کورد ناکەن، بەڕێوەبەرایەتی پۆلیسمان هەیەو فەوجێکی فریاکەوتنمانیش هەیە، 100 پۆلیسی کوردمان پێویستە بۆ بەڕێوەبەرایەتییەکەو 200ش پێویستە بۆ ناو فەوجی فریاکەوتنەکە، ئەو کات رێژەی کورد یەکسان دەبێت، دەتوانم بڵێم رێژەی کورد ناو بەڕێوەبەرایەتی 18%، لەناو فەوجەکەش 3%یە، ئێمە سێ جۆر پۆلیسمان هەیە پۆلیسی خۆجێی و پۆلیسی فریاکەوتن و پۆلیسی دامودەزگاکان، ئێمە لەهەرسێ جۆرەکە کێشەی کەمی پۆلیسی کوردمان هەیە، سەرەڕای ئەویش هەوڵدەدەن پۆلیسی دیکەی عەرەب و تورکمان دابمەزرێنن بۆیان و بەردەوامیش تەعین بۆ عەرەب و تورکمان دەکرێتەوە."

عەقید پۆلا ئەحمەد، بەڕێوەبەری معاونییەتی ئاسایشی داقوق بە خەباتی گوت:" بارودۆخی ئەمنی شارۆچکەی داقوق جیاواز لە شوێنەکانی تر زۆر ئارامە، ئەویش هۆیەکەی بۆ ئەوە دەگەڕێتەوە بۆ چاو کراوەیی پێشمەرگە لەسەنگەرەکان و دەزگا ئەمنییەکانی ناو شارەکە، هەماهەنگی تەواو هەیە لە نێوان دەزگا ئەمنییەکان پێشمەرگەو هاووڵاتیان کە ئەوە وای کردووە شارەکە ئارام بێت، داعش زۆر هەوڵدەدات دزە بکات بەڵام ڕێگریمان لێ کردووە تا ئێستا زۆرمان لێیان دەستگیرکردووە بەڵام 23 لەو داعشانە بە نیازبوون بچنە ناو شاری کەرکوک و کردەوەی تیرۆریستی ئەنجام بدەن ئێمەش ئەوانمان ڕادەستی یاسا کرد."

عەمیدڕوکن ئاراس عەبدولقادر، فەرماندەی لیوای (9) لە داقوق بە خەباتی گوت:" لەم کاتەدا داعش زۆر لاواز بووە وەک دەبینن هەموو شارە گەورەکانی لەدەستداوە، حەویجە سەخت و دژوارە تێکەڵاوە، دەشتایی و رووبارو قامیش زۆرەو شاخاویشە، کە ئەوانە بوونەتە پێگەیەک بۆ مانەوەی داعش لەو سنوورەو خۆحەشاردانەوەیان، هەوڵیش زۆر دەدەن بۆ تێکدانی ڕەوشی ناوچەکەو وڵات، بە پێ نووسراو داعش تووشی شکستهاتووەو وەک جاران نەماوە بەڵام دەبێت وریاش بین، داعش هەوڵی تێکدانی مرۆڤایەتی و ئاسەواری وڵات دەدات بۆیە پێویستە وریای پیلانە گڵاوەکانیان بین و نابێت لێی بێئاگابین، هەروەها ئەوان ڕێکخراوێکی تیرۆریستی خۆکوژن و دڕندەن بەهەموو شێوەیەک دەیانەوێت دژی خەڵک بوەستنەوە."

دەوڵەتی کوردستان

دەبێتە لانەی لێبوردەیی و پێکەوەژیان

هاوار هەرکی

کاتیک باس لە دەولەت بوون و سەربەخۆیی دەکەین، ئامانجێکی لە مێژینەییە کە هەموو تاکێکی کورد و خەڵکی کوردستان بە هەموو ئاین و پیکهاتە جیاوازەکان بە درێژایی 100 ساڵی رابردوو هەوڵیان بۆداوە، دەولەت بوون لە دیدی هەر تاکێکی کوردستان دروستکردنی قەوارەیەکی سەربەخۆیە لە کوردستانێکی فرە نەتەوە و فرە ئاین و مەزهەب، هەر بۆیە شان بەشانی کورد تێکرای پێکهاتەکانی خەڵکی کوردستان، کۆڵیان نەداوە لە خەبات بۆ رزگار بوون لە ژێردەست و کۆیلایەتی، هەڵبەت شۆڕشی مەزنی ئەیلوو چاکترین نموونەیە کە تێکرای نەتەوە و ئاین و مەزهەبەکانی خەڵکی کوردستان بەشداری بەرچاویان هەبوو لە شۆرشی ئەیلوودا و چەندین شەهیدیان بەم شۆڕشە بەخشیوە. بۆیە ئەمڕوش تەواوی لایەنی سیاسی و ئاینی و مەزهەبییەکانی کوردستان بە تورکومان و کلدوئاشور و ئێزدی و یارسان و زەردەشتی و موسڵمانانی شیعە و سونەی کوردستان تەنانەت عەربیش لە دەشتی نەینەوا رۆژانە پشتگیری خۆیان بۆ سەرخۆیی کوردستان رادەگەیێنن. هەڵبەت تەواوی پێکهاتەی خەڵکی کوردستان دڵنیان لەوەی کە لەمەو پاش دەوڵەتی کوردستان دەبێتە لانەی لێبوردەیی و پێکەوەژیان. بۆ بونیاد نانی دەوڵەتی کودستان پێویستە هەموومان واتا تێکرای پێکهاتەکانی خەڵکی کوردستان شەرەفی بەرشداریکردنمان هەبێ لە بونیاد نانی وڵاتێکی دیموکرات و دادپەروەر کە هەموولایەک مافی سیاسی و رۆشنبیر و کەلتوری خۆی تێیدا دەستەبەر بکات. بۆیە دەبێ لە 25ی ئەیلوول هەموو خەڵکی کوردستان رووبکەنە سندوقەکانی دەنگدان و بە دەنگی (بەڵێ) بۆ سەربەخۆیی ئیرادەی میللەتی خۆمان بۆسەربەخۆیی بە جیهان رابگەیێنین. ئێمەش وەکو چالاکوانانی مەدەنی و رێکخراوەکانی کۆمەڵگای مەدەنی، پەیمان بە خەڵکی کوردستان دەدەین بە هەموو توانایێک کۆمەڵگایەکی مەدەنی و لێبوردە و دادپەروەر لە کوردستاندا بونیاد بنێین کە تێیدا هەموو تاکێکی کوردستان لە هەر نەتەوە و ئاین و مەزهەبێک بێ ئازادی خۆی تێدا بەدی بهێنێ. بێگومان بەدەوڵەت بوونی کوردستان کۆتا هێنانە بە هەموو ئەو کارەسات و قوربانی و نەهامەتیانەی کە پێشتر دووچاری خەڵکی کوردستان بووە لە ئەنفال و کیمیاباران و پاکتاوی رەگەزی و جینۆساید و زیندەبەچاڵ کردن کە رژێمە یەک لە دوایەکەکانی عێراق بەرامبەر خەڵکی کوردستان ئەنجام داوە. هەڵبەت دەنگدانی بەڵێ بۆسەربەخۆی کوردستان، رێزگرتنە لە قوربانی و خوێنی شەهیدان، رێزگرتنە لە گیانی ئەنفال کراوان و کوژاوانی چەکی کیمیای. دڵنیاین لەوەی کە لە رۆژی 25ی ئەیلوول خەڵکی کوردستان بڕیاری خۆی دەدات و دەڵێ (بەڵێ) بۆ سەربەخۆی کوردستان.

بلا هەلەیێن دیروکی

ل راپرسیێ دووبارە نەکەین

غیاس خالد زێباری

نفشێ نهو یێ کوردستانێ زۆر جاران ل گازندە و نفرینا ل میر و سەرکردەێن کوردی یێن بەرێ دکەن ژبەر دووبەرەکی و خیانەتێ و چوونە ناڤ بەرەیێن دژی بەرژەوەندێن نیشتیمانی و ماف و ئارمانجێن نەتەویی، هەر لسەردەمێ میرگەهێن کوردی و هەتا سەرهەلدانا پیرۆزا گەلێ کورد ل سالا 1991ێ، ژبەرکۆ زۆر جاران کور دژی بابی یان برا دژی برای، فلان سەرۆک عەشیرەت دژی فلان عشەشیرەتێ، فلان سەرکردە دژی فلان سەرکردەی، فلان حزب دژی فلان حزبێ راوەستایە و ب پشتەڤانیا دوژمنان بووینە ئەگەرێن لناڤ چوون و پێشڤەچوونا دەسهەلاتا کوردی و دۆزا سیاسی یا کوردی چەندین سالا پاش ئێخستیە.

ئەگەر وێ چەندێ بۆ لاوازیا ئاستێ رەوشەنبیری و هەستا نەتەوی و نشتیمانی یا خەلکی بزڤرینین، ئەرێ خێرە ئەڤرۆ ل سەردەمێ تەکنەلۆژیایێ و رەوشەنبیریا خەلکی و بلند بوونا ئاستێ رەوشەنبیری و هەبوونا چەندین کەنال و سازیێن راگەهاندنێ د ناڤ هەرێما کوردستانێ پشتی سەرۆک بارزانی ب پشتەڤانیا جەماوەر و زۆر پارتییێن کوردستانی بریارا ئەنجامدانا راپرسیا سەرخۆبوونا کوردستانێ دای، سەرەرای دەسهەلاتا نیمچە سەربخوو و هەبوونا پشتەڤانیا زۆر وەلاتا و پارچەبوونا عیراقێ ژلایێ پراکتیکی و سەرکەفتنێن بێ وێنە یێن پێشمەرگەهێن کوردستانی بسەر مەزنترین رێکخستنا تیرۆرستیا جیهانی و دامەزراندنا بنەماییێن دەولەتبوونێ ژلایێ سیاسی و ئابووری و جوگرافی . هندەک ئالییێن سیاسی و کەسایەتی و سازیێن راگەهاندنێ هەول ددەن وان هەلەیێن دیرۆکی دووبارە بکەنەڤە و دۆزا سیاسی یا کوردی بۆ قۆناغێن کەڤن بزڤرینن . دڤێرەدا دیار دبیت ئەو رکەبەری و دووبەرەکییا کو دناڤبەرا کوردادا هەبوو، نە ژ ئەنجامێ لاوازیا ئاستێ رەوشەنبیری و نەتەوی و نشتیمانی بوویە، بەلکی پلانێن دارشتی یێن دوژمن و داگیرکەرا بووینە و هندەک لایەن و کەسایەتییێن لاواز و نەفامێن کوردستانێ لسەر ڤی بنەمایە پەروەردە بوونە و د بەرهەڤن بەرژەوەندێن گشتی بکەنە قوربانی بەرژەوەندێن خۆ یێن تایبەت و پیلان و ئەجندایێن دۆژمنا بجە بئینن. ئەگەر نە، چما دناڤ هەرێمەکا ئازاددا سەرمایەدارەکێ!! وەکی (شاسوار عبد الواحد) کو خودانێ چەندین سازیێن راگەهاندنێ یە و مفادارترین کەسێ کوردستانێ ل ئەزموونا دەسهەلاتداریا کوردستانی لڤێ هەرێمێ، ب کەمپینێن نەخێر بۆ راپرسیا سەرخۆبوونا لنهو رادبیت، ئەگەر ب پیلانێن دۆژمنا نەبیت سەرخۆبوونا کوردستانێ دێ چ زیانێ گەهینتە وی...!. هەروەسا هندەک ئالییێن سیاسی ژی دیسان هەول ددەن وان شاشی و خەلەتیان دووبارە بکەن و بەهانەیان بۆ پرسا راپرسی و سەرخۆبوونا کوردستانێ دئینن و ژبیرا خۆ و خەلکی دبەن کۆ گەلێ کورد سەرێ سەد سالایە خەبات کریە و قوربانی بۆ سەرخۆبوونێ داینە. ئەگەر دووینێ ب کۆدەتایەکا نافخۆیی یان چوونا لایەنەکی بۆ ناف بەرەیێ دۆژمنی شۆرەش و بزاڤا کوردی لاواز ببیت یان ژناڤ چۆ بیت و دەسهەلاتا داگیرکەرا بۆ سەر کوردستانێ زڤری بیت، ئەڤرۆ رەوشا کوردستانێ و دەڤەرێ دقوناغەکا زۆر جودا دایە و مەحالە پیلان و کەمپینێن وان بشێن لسەر ئیرادا گەلێ کوردستانێ زاڵ بن، ژبەرکۆ هەرێما کوردستانێ ب سیاسەتا سەرکەفتیانە سەرکردایەتییەکا لێهاتی و حەکیمانەیا سەروک بارزانی، بەرژەوەندییێن خەڵکی کوردستانێ و هێمنایەتیا نیشتیمانی بپارێزیت، هەروەسا سەرکردایەتیا کوردستانێ شیایە ئاستەنگان لهەمبەر پرسا سەرخۆبوونا کوردستانێ راکەن و بنەماییێن دەولەتبوونا کوردستانێ ب شێوبەکێ پۆلایینی مۆکۆم بکەن و لسەر ئاستێ جیهانی ژی پەیوەندییێن کوردستانێ دگەل جیهانێ گەهاندینە وی ئاستی کو هەردەمێ کورد سەرخۆبوونێ رابگەهینیت، جیهان دێ ئامادەبیت دان پێدانێ پێ بکەت. چونکی دامەزراندنا دەولەتەکا کوردستانی لڤی دەمی و لڤێ دەڤەرێ فاکتەرێ ئێمناهیا دەڤەرا رۆژهەلاتا ناڤینە و کو ئالۆزییێن وێ جیهان پێڤە حیبەتی بوویە. لەوما دبێژینە وان کەس و لایەنێن بۆ بەرژەوەندێن خۆ یان ل دویڤ ئەجندا دوژمنان کو دژی راپرسیێ رادوەستن یا ئەوێن هێشتا بریارا داویێ لسەر نەدای، راپرسی و سەرخۆبوون بریارا تەڤایا خەلکێ کوردستانێ و وەلات پاریز و نشتیمان پەروەرێن کوردستانێ و پێشمەرگە و مالباتێن شەهیدایە، وە بڤێت یان نەڤێت ئەڤ بریارە دێ بجە هێت و ئەو سەردەم بووری یە بۆ پاراستنا بەرژەوەندێن دۆژمن و داگیرکەرا کورد دژی کوردا بهێتە بکارئینان، ژبلی کوردێن جاش و خۆ فرۆشێن وەک وە نەبن.

بەدەنگی (بەڵێ) ژیانێکی نوێ سەر هەڵدەدات

(بەڵێ) بۆ سەربەخۆیی کوردستان